

probatione profiteri. Quod profecto statim per se absurdum apparet. Et eadem ratione potuisset quis ante Concilium probationem facere duodecimo anno ætatis, et postea simili modo professionem facere, quia nullum erat jus designans in qua ætate novitiatus esset peragendus. Consequens autem est falsum, et contra eosdem auctores, qui alias dicunt, annum probationis non posse inchoari nisi uno anno ante legitimam ætatem a jure designatam ad professionem, adeo ut etiam dicant, ubi necessaria est ætas decem et octo annorum, probationem non posse inchoari ante decimum septimum, ut etiam supra animadverti, cap. 11 hujus libri.

9. *Instantia diluitur.* — *Sententia auctoris.* — *Probatur ex Conciliis.* — Præterea sequitur, licet quis redierit ad sæculum per decennium post integrum annum probationis factum, posse eum illo anno postea profiteri, quod plane absurdissimum est, et contra omne prudens iudicium. Nam intermissione temporis diversificantur mores, et opera hominum, ut dicitur in l. *Si non sortem*, § *Liber-tus*, ff. de Conditione indebiti. Quo principio utitur Angelus ad probandum, interruptionem anni probationis esse contra substantiam ejus; æque autem efficaciter procedit ratio de interruptione inter probationem et professionem, quia qui in hoc anno vel hac ætate recte se gessit in novitiatu, potest jam esse inhabilis ad religionem, et e contrario. Quod si quis fortasse dicat hoc solum esse verum, quando nimium tempus interpositum est, respondetur imprimis idem dici posse de interruptione ipsius anni probationis. Deinde dicitur id esse accidentarium, et aliquando in parvo tempore magnam posse fieri rerum mutationem; aliquando vero nullam, etiam in tempore longo; et admissa interruptione, nullam moralem regulam relinqui; ideoque vel nullam admittendam esse, vel certe nullo fundamento dici majorem vel minorem impedire, aut non impedire. Existimo ergo eadem jura, quæ statuunt ut annus probationis præcedat, consequenter velle ut finito anno, statim de persona iudicium feratur, et ad probationem admittatur, si admittenda sit; vel saltem in eodem statu probationis usque ad professionem perseveret; nam si illum mutet, moraliter mutat fundamentum iudicii, quoniam multum potest mutare mores, propter quod, moraliter etiam loquendo, nova probatione indiget. Atque hoc tandem mihi persuadent verba Concilii Tridentini, *per annum post susceptum habi-*

tum; quibus indicatur non debere ante professionem plures receptiones ad habitum antecedere. Facit etiam quod c. 16 monet religionum prælatos, ut finito anno probationis, aut novitios ad professionem admittant, aut eos ejiciant; quis autem dicat, si semel eos ejiciant anno expleto, posse iterum illos recipere, et valide ad professionem admittere eum eadem probatione? Vel etiam, si novitius ipse noluit profiteri, etiamsi religio illum admittet, quomodo potest admitti sine novo experimento?

10. *Hæc sententia est probabilior.* — Propter hæc ergo probabilior hanc partem esse censeo, quamvis non sit tam certa sicut alia de interruptione anni novitiatus; quia et pauci Doctores hoc in specie disputant et affirmant, et fundamentum iudicium non est tam manifestum, licet sufficiens videatur. Non omitam etiam advertere, prædictam sententiam, et fundamentum ejus maxime procedere, quando interruptio fit per egressum a religione; contingere autem potest ut fiat emittendo professionem nullam cum existimatione quod valida sit; tunc etiam supra diximus, probationem interrumpi, et tempus illud, pro quo aliquis vivit in habitu, actione et existimatione professi, non posse tempus probationis appellari. Difficile ergo creditum est, propter moram interpositam inter annum probationis, et veram ac validam professionem, ita interrumpi tempus debitum, ut intellecto postea defectu professionis, non possit iterum valida fieri sine novo anno probationis, quod videtur plane sequi ex dictis. Sed hoc genus interruptionis non videtur ejusdem rationis quoad omnia, de qua re dicam commodius libro sequenti, ubi explicabo quo modo professio nulla iteranda sit.

CAPUT XVI.

UTRUM NOVITIUS AD OBSERVANTIAM REGULAREM TENEATUR; ET UTRUM OFFICIA, BENERICIA, AC DIGNITATES ECCLESIASTICAS HABERE POSSIT.

1. *Sensus questionis.* — *Ratio dubitandi.* — Quæstio intelligitur, ut supra dixi, quasi in sensu composito, dum novitius in eo statu existit; nam simpliciter certum est non obligari. Ratio autem dubitandi pro parte negativa est, quia novitius nullum votum emisit; ergo ad nihil amplius tenetur ex vi illius status, quam ante illum teneretur, quia non est unde oriatur talis obligatio, si ex promissione

non nascitur. In contrarium vero est, quia novitius fruitur bonis et privilegiis religionis; ergo debet etiam ejus onera sustinere; ergo debet ad hoc esse obligatus, quia alias non posset convenienter dirigi et gubernari a prælati religionis.

2. *Resolutio.* — Nihilominus simpliciter dicendum est, novitium non obligari in conscientia ad observantiam regularem, quamvis aliquo modo debeat subesse disciplinæ religiosæ, quamdiu a monasterio non recedit. Utramque partem probant rationes dubitandi: ut tamen res tota explicetur, et breviter exponamus nonnulla brevia dubia quæ de novitiis tractari solent, revocemus omnes obligationes proprias religiosorum ad tria vota, et per illa breviter discurremus; supponimus enim hic solum esse sermonem de obligationibus, quas religio addere potest et solet; nam de aliis, quæ communes sunt omnibus Christianis, non dubium est quin maneant in novitio, neque illæ proprie pertinent ad observantiam regularem, sed generales sunt.

3. *Ad quid teneatur novitius in materia castitatis?* — *Prima assertio.* — *Secunda.* — *Circumstantia novitii non est necessario confitenda.* — Quod ergo spectat ad votum castitatis, clarum est, si alias novitius privata devotione votum castitatis non emisit, nulla nova seu speciali obligatione teneri ad servandam castitatem, sed solum illa, quæ ex jure naturæ nascitur, quia nec religiosus professus tenetur, nisi ex ratione voti, nec potest excogitari alia ratio hujus obligationis. Solum potest observari, ratione scandali vitandi, et honoris religiosi habitus, et totius religionis, majori quadam obligatione teneri novitium ad castitatem servandam, quamdiu talem habitum portat, et in illo quasi statu perseverat; hanc vero obligationem existimo esse accidentariam. Unde si in individuo novitius peccet contra castitatem, præcavendo sufficienter ne sequatur scandalum, vel infamia religionis, non incurrit specialem malitiam; imo neque existimo illam circumstantiam personæ, scilicet, quod sit novitius religionis, ita aggravare peccatum, ut sit necessarium illam in confessione explicare, quia nullum est sufficiens fundamentum talis gravitatis; nam, licet ille dici possit magis ingratus Deo, vel ex majori malitia peccare, qui majorem habet cognitionem, et pauciores occasiones, nihilominus hæc sunt circumstantiæ valde generales.

4. *Tertia assertio.* — *Explicatur dictum*

Joan. Andr. — Denique a fortiori colligitur, non peccare novitium, si, relicta religione, etiam in sæculo constitutus, matrimonium contrahat et consummet; semper enim supponimus non esse factam professionem, vel expressam, vel tacitam, et ita est res manifesta. Et eadem ratione, si contra castitatem peccet in eo statu, non aggravatur ejus culpa, saltem notabiliter, præcise ex ea circumstantia, quod religiosus aliquo modo fuerit, vulgari modo loquendo; nulla enim obligatio inde mansit, nec jam id cedit in infamiam religionis. Solum potest augeri peccatum propter majorem scientiam vel resistentiam divinæ gratiæ, quæ sunt accidentaria et communia, ut dictum est. Et huc etiam spectat quod potest deferre quascumque vestes sæculares, quibus utuntur mere laici et conjugati. Dixit autem Joannes Andræas debere vitare vestes nimis lascivas in signum antiquæ religionis, quod est sanum et prudens consilium, non tamen præceptum, nec major obligatio rigorosa, quam ex natura rei nascatur, ut bene notavit Panorm. in c. *Consulti*, de Regular., in fin. Et hæc sufficiunt de voto castitatis, quæ magna ex parte applicari possunt ad alia peccata quæ novitius potest committere, vel perseverans in eo statu, vel post illum relictum, contra alia præcepta ecclesiastica, vel divina; parum enim ex ea circumstantia aggravantur, per se loquendo.

5. *Ad quid item obligetur in materia paupertatis.* — *Distinctio præmittenda.* — *Prima assertio circa bona religionis.* — *Notatio circa usum talium bonorum.* — Circa obligationem paupertatis, certum est ex vi illius ad nullam actionem vel omissionem teneri novitium, cum votum non emisit. Dico autem ex vi illius, quia aliunde poterit in hac materia delinquere. In quo oportet distinguere de bonis religionis, et de bonis ipsius novitii, quæ secum attulit, vel quovis modo retinet. Circa priora, licet non teneatur novitius ad usum paupertatis ex voto, quia illud non fecit, tenetur tamen ex lege justitiæ primum talium bonorum dominium non usurpare, quia sua non sunt. Deinde neque ampliorem usum eorum accipere, quam ei a religione concedatur, ob eandem causam, quia non utitur illis bonis, ut dominus eorum, sed ex concessione domini; ergo non potest licite excedere ejus voluntatem et facultatem. Ut autem in tali materia, et gravitas culpæ, et obligatio restituendi, quæ inde resultare potest, discernatur, distinguere oportet duplicem usum talium bonorum.

rum. Unus est intra eandem religionem, ut quando ordinatur ad utilitatem vel commoditatem propriae personae. Alius est extra religionem, ut quando talia bona exteris donantur, vel alio modo extra religionem distrahuntur. Hic posterior usus, propria auctoritate et sine licentia factus, ut supponitur, revera habet rationem furti sacrilegi in tali persona, quia est acceptio rei invito domino, et ita habet rationem furti, et aliunde est circa materiam aliquo modo sacram et dedicatam, et ideo participat malitiam sacrilegii; est ergo tale peccatum mortale ex genere. De quantitate autem materiae ad illud sufficiente, perinde judicandum est de tali persona, ac de qualibet alia; nulla enim particularis ratio in ea intervenit. De priori autem usu ulterius distingui potest, an sit talis ut per eum res consumatur, ut est usus ciborum, vel talis ut res permaneat, ut est usus libri. In hoc posteriori, raro erit gravis culpa ex parte novitii, quia materia illa, sistendo in rigore injuriæ, levis est, quia parvum nocumentum inde infertur religioni, etiamsi res, quæ ad usum usurpatur, pretio æstimabilis sit, dummodo ex illo usu non graviter lædatur, aut minuatur ejus gradus, neque aliqua extrinseca incommoda seu nocumenta sequantur. In alio vero usu, quo res consumitur, potest esse major scrupulus gravioris culpæ, si nimium excedatur; tamen si res, quæ usu consumuntur, non sint pretiosæ aut extraordinariæ, et alioquin excessus non sit nimius, licet sit frequens in modica quantitate panis, seu vini, aut rerum similium, non existimo committi gravem injuriam, aut peccatum mortale, quia, secundam prudentem et moralem æstimationem, non æstimatur illud nocumentum grave, nec moraliter censetur religio invita in eo gradu, seu ratione nocumenti, sed magis ratione indebiti ordinis, seu modi. In quo idem fere judicium esse censeo, sive hic usus in propria personæ utilitatem usurpetur, sive tribuatur alteri ejusdem religionis, quia neutro modo fit alienatio extra religionem, et bona illa semper ipsi religioni inserviunt, et in ejus utilitatem aliquo modo cedunt.

6. *Secunda assertio circa bona propria ipsius novitii.* — *Ratio assertionis.* — Circa alia bona propria ipsius novitii, regula generalis sit, æque posse novitium talia bona habere, aut de illis disponere, ac antea poterat. Itaque præcise ex parte religionis, neque impedimentum ullum appositum est ad hujusmodi usum, si antea plenam et expeditam

facultatem illius habebat, neque etiam nova illi facultas addita est, si non habebat, ut si erat sub cura tutoris, vel aliquid hujusmodi. Ratio est, quia per solum ingressum ad novitiatum, nec aliquam obligationem contraxit, per quam dominium vel ejus liber usus impediatur; neque etiam novum dominium aut libertas acquiritur, neque exemptio ad prioris subjectionem quoad talium rerum administrationem. Atque hinc etiam fit, ut possit novitius et valide et licite aliquid de novo acquirere, etiam sine licentia prælati, sive per testamentum, sive per donationem, sive quolibet alio modo illi statui non repugnante, quia nec voto, nec jure aliquo impeditur; neque absolute et simpliciter potest prælatus hoc prohibere novitio, ita ut in conscientia illum obliget, tum quia nihil fortasse potest ei hoc modo præcipere, ut statim tractabimus; tum etiam quia, sicut non potest illum compellere ad relinquenda ea bona quæ prius habebat, ita neque prohibere quominus de novo acquirat, dummodo acquisitio non fiat per actiones vel negotiationes sæculares, vel statui talis religionis repugnantes. Similiter etiam sequitur, licite et valide posse novitium de bonis suis disponere sua voluntate, ex eodem principio.

7. *De his, quæ ad testamentum seu ultimam voluntatem novitii spectant.* — *Primum dubium.* — *Resolutio duplex.* — Ex quo etiam decidenda sunt alia dubia, quæ circa materiam paupertatis et honorum temporalium de novitiis tractari solent. Unum est, an novitius ante factam professionem moriens in monasterio possit, cui voluerit, sua bona testamento relinquere, omnino prætermisso monasterio. Dicendum est enim libere posse, nisi prius ea donasset vel obtulisset monasterio: ita docuit Immola, in c. *In presentia*, de Probat., et sequitur Navar., comment. 2, de Regul., n. 49, ubi ait tam libere testari posse novitium infra annum probationis, ac si extra monasterium esset, et non teneri quidquam monasterio relinquere, si nolit. Ratio prioris partis est, quia retinet dominium et possessionem suorum honorum, et nullo novo vinculo habet ligatum usum, vel dispositionem eorum. Ratio vero alterius partis est, quia neque aliquid promisit monasterio, ut supponimus, neque alio jure Pontificio vel Cæsareo talis obligatio novitio imponitur, et ideo a nobis imponenda non est, juxta regulam textus in cap. *Consulvisti*, q. 4; et in Authentica de triente et semiss., § *Consideremus*. Quæ ratio non solum probat

de novitio, qui occasione mortis testamentum condit, sed etiam de illo, qui ante professionem, vel quocumque tempore probationis illud vult instituere; nam idem habet dominium, eamdemque libertatem.

8. *Secundum dubium.* — *Resolutio tenenda.* — *Instantia.* — *Diluitur.* — Dubitari autem potest an possit licite religio illum prohibere, vel minis cogere, ut vel testamentum non condat, vel monasterium relinquat hæredem, alioquin ejiciendum esse, et ad professionem non admittendum. Habet autem hoc aliquam rationem dubitandi in his religionibus, quæ succedunt in jure filiationis, seu hæreditatem obtinendi, nomine et loco suorum religiosorum. Aliæ enim religiones, quæ hoc jus non habent, ut est Societas, vel religio Minorum, nullam probabilem vel apparentem causam habent impediendi liberam novitii voluntatem et dispositionem, quia neque sua interest, neque alias inveniri potest unde tale jus vel facultatem habeant. Aliæ item religiones, quæ illud jus habent, si novitius condat testamentum occasione mortis naturalis, nullum habent apparentem titulum ad impediendam novitii voluntatem per comminationes, verbi gratia, illum statim ejiciendi, ut extra monasterium moriatur, vel similes, quia illud est moraliter cogere voluntatem ejus, in eo ad quod religio nullum jus habet. At vero quando testamentum fit, ut postea sequatur professio, videtur religio habere apparentem titulum, nam habet jus succedendi, si per testamentum novitii non excludatur; ergo grave nocumentum illi infert novitius alium hæredem instituendo, et illam excludendo. Et præterea irrationabiliter vult onus se perpetuo alendi imponere religioni, et bona sua aliis, fortasse non indigentibus, relinquere; et in hoc etiam non parum ingratum se religioni ostendit; ergo his rationibus potest religio comminari ejectionem, si tale testamentum condat. Atque usu ipso aliquando intellexi fieri a viris, et doctis, et timcratis in religione satis gravi. Mihi autem hujusmodi coactio semper displicuit, et scrupulosa valde visa est. Primo, quia non videtur carere injustitia, si talis persona alias professione digna sit; omnes enim rationes, vel potius excusationes adductæ non ostendunt, novitium condendo tale testamentum, et instituendo alium hæredem, prætermisso monasterio, facere illi aliquam injuriam, quia non tenetur ex justitia monasterium relinquere hæredem, vel ex testamento, vel ab intestato; nam, licet mo-

nasterium sit capax hujus juris et hæreditatis, non tamen inde fit novitium teneri ex justitia eam relinquere monasterio. Neque apparet alius titulus quo obligari possit; neque enim sub eo pacto in principio receptus est, ut supponimus; nec enim id simoniæ labe caruisse videretur. Unde sumitur secunda ratio, quia extorquere jus hæreditatis sub comminatione denegandi professionem, videtur esse quædam tacita venditio professionis, nam involvit pactum dandi professionem, si hæreditas detur, et non alias. Et declaratur, nam si prius in receptione ipsa id fuisset deductum in pactum expressum, simoniacum exitisset; idem autem fit postea implicite et virtute. Responderi potest, sicut moniales recipiuntur cum expresso pacto tantæ dotis, et nisi postea solvatur, non admittuntur ad professionem, et utrumque fit sine injustitia, vel simonia, ita etiam posse illud fieri. Verumtamen id, quod in monialibus propter præscriptam consuetudinem, et specialem feminarum necessitatem admittitur, non est facile ad religiones virorum extendendum, cum hujusmodi pacta adeo sint sacris canonibus prohibita; et ideo non est similis ratio. Ac deinde, licet alicubi propter præscriptam consuetudinem, vel specialem indigentiam permitti possit aliquam sufficientem sustentationem religiosi exigere, cogere tamen ad relinquendam religioni totam hæreditatem, vel aliquid ultra congruens sustentationi, non video quo titulo honestari possit.

9. *Tertium dubium.* — *Sententia negativa est vera.* — Huic dubio annexum est aliud, si novitius ante professionem moriatur infecto testamento, an religio illi ab intestato succedat. In quo dubio dubius videtur fuisse Bartolus, in Authent. *Si qua mulier*, c. de Sacrosanctis Ecclesiis, ejusque decisionem Canonistis reliquit. Ex quibus Decius, in dict. c. *In presentia*, n. 73, id affirmat, nullum vero affert probabile fundamentum. Et ideo verior sine dubio est contraria sententia, quam tenet Panorm., in eodem c. *In presentia*, n. 68; et ibi Immola, n. 67; Philippus Francus, in Rubr. de Testam., n. 67; et Navar., comment. 2, de Reg., n. 49. Idem tenuit Sylvest. verbo *Religio*, §, quæst. 12; Angel., verbo *Novitius*, num. 11. Ratio est, quia novitius ante professionem non est vere religiosus, c. *Religioso*, de Sentent. excommunicat., in 6, et c. *Porrectum*, de Regularibus; ergo non habet religio unde illi ab intestato succedat, quia tunc solum habet hoc jus, quando reli-

giosus factus incapax jus suum transtulit in religionem. Confirmatur, quia novitius retinet dominium et dispositionem suorum honorum; ergo si neque in vita, neque in morte per testamentum, vel sufficientem declarationem suæ voluntatis (quæ si probetur in causa pia, sufficit etiam in foro exteriori) illa non contulit monasterio, non est unde possit ei succedere.

10. *De donationibus novitii inter vivos.* — *Prima opinio Panormitani.* — *Declaratur et limitatur.* — Sed quid de bonis, quæ novitius in vita monasterio donavit? Respondet Panorm. supra, quem Sylvest., Angel. et alii sequuntur, talia bona retineri posse et debere a monasterio, quia sufficienti titulo donationis factæ a vero domino illa possit. Dices, donationem illam habuisse subintellectam conditionem subsecuturæ professionis; ergo illa non secuta morte, non habet effectum. Antecedens patet, quia si novitius nolit profiteri, sed egrediatur religione, potest repetere talia bona; ergo signum est donationem non fuisse absolutam, sed sub illa conditione. Respondetur primo, illud etiam, quod assumitur, non esse in universum verum. Panorm. enim, in c. *Statuimus*, de Reg., num. 4, docet, si prior donatio simpliciter facta fuit sine ulla protestatione, et appositione conditionis, absolutam esse donationem, et non posse revocari, etiam si novitius egrediatur; secus vero esse quando tempore donationis illa protestatio facta est. Et hæc quidem posterior pars manifesta est, quia tunc satis constat de intentione donantis. Priorem vero merito limitat idem Panorm., in c. *Quod a te*, de Cleric. conjug., n. 5, ubi distinctione utitur; nam si donavit omnia bona sua, censetur donasse sub prædicta conditione futuræ professionis, quia non est verosimile voluisse se spoliare omnibus bonis, etiamsi ibi non esset permansurus; at vero si donavit tantum partem aliquam, et nihil aliud expressit, videtur simpliciter et absolute donasse; quia cessat illa præsumptio, et nulla conditio exprimitur, et alioquin ipse ingressus et sumptus faciendi in tempore probationis, potest esse sufficiens ratio talis absolutæ donationis. Quæ maxime locum habent in ordine ad forum contentiosum; nam in foro conscientie intentioni donantis standum est, ut bene notavit Angel., verbo *Novitius*, n. 1. Est autem valde probabile, quando donationes sunt moderatæ, considerata personæ qualitate, esse omnino absolutas; at vero si donatio est copiosa et magna, etiamsi non sit de

omnibus bonis, verosimilius est regulariter habere subintellectam conditionem, et posse in conscientia revocari, quoties novitius aliunde certus non est habuisse contrariam intentionem.

11. *Secunda et vera sententia.* — *Declaratur prohibitio Concilii Tridentini.* — Nihilominus tamen, quando novitius non recedit, sed moritur ante professionem, et expresse non revocat priorem donationem, existimo firmam et ratam manere donationem sive fuerit moderata, sive copiosa, atque etiam de omnibus bonis. Quia, licet habuerit subintellectam conditionem perseverantiæ, satis tamen perseveravit qui in religione mortuus est, etiamsi ob temporis defectum professionem emittere non potuerit. Unde, licet illa donatio facta fuerit causa mortis civilis, quæ in professione esse intelligitur, tamen satis censetur compleri per anticipationem mortis naturalis, quæ multo magis perseverantiæ, atque adeo perpetuitatem donationis complet; præsertim quia dum novitius moriendo tacet, donationem factam confirmare videtur. Est autem ultimo in hoc puncto considerandum, hæc omnia maxime habere locum juxta antiquum jus; nam juxta novum jus Concilii Tridentini, sess. 25, c. 16, de Regularibus, hujusmodi donationes et dispositiones inter vivos novitiis prohibita sunt, nisi cum certa solemnitate ibi perscripta, et cum illa etiam statuitur ut effectum non habeant, non secuta professione. Atque ita videtur, non habere locum omnia quæ diximus. Quod quidem verum est, quando professio non subsequitur, nec mors naturalis novitii intercedit, et donationes sunt magni momenti, vel honorum immobilium; nam si donatio sit de re parvi momenti, et quæ non excedit expensas novitiatu, non videtur a Concilio revocata. At vero quando intercedit mors naturalis, non prohibet Concilium quæcumque donationem a novitio factam, saltem causa mortis, sicut etiam dixit Navar. dicto comment. 2, de Regular., num. 51, per illud decretum non prohiberi novitio, quin possit ante professionem testamentum facere, sive ante, sive post ingressum primum religionis, quod proinde testamentum morte civili postea per professionem subsecuta confirmabitur, interveniente morte naturali ante professionem. Sic ergo donatio causa mortis naturalis non videtur prohibita a Concilio; est enim fere eadem ratio, tum quia illa non potest dici alienatio, vel renuntiatio simpliciter, de quibus Conci-

lium loquitur; tum etiam, quia in illa omnino cessat ratio Concilii, non enim ob eam causam vel minimum minuitur libertas in professione faciendâ, vel omittendâ. Tum denique quia ad hujusmodi donationem per accidens omnino est habitus religionis, seu status novitii, cum naturalis mors communis omnibus sit. Quocirca si novitius expresse vel tacite cum sufficienti et morali præsumptione, tempore mortis, vel causa ejus, aliquid monasterio donavit, existimo justa et tuta conscientia retineri posse.

12. *Utrum novitius habere possit beneficia, officia, vel alias dignitates ecclesiasticas.* — *Ultimum dubium quatuor puncta continens.* — *Primum punctum.* — *Additio.* — *Instantia solvitur, et asseritur etiam fructus suos facere, qui non requirunt personalem assistentiam ut distributiones in choro assistentibus.* — Hoc tertium dubium ad paupertatem etiam novitii spectans est, et ideo hic locum habet; in eo vero quatuor præsertim puncta continentur. Primum est, an novitius retinere possit ecclesiastica beneficia, vel illis sit privatus aut privandus. In quo est expressa juris decisio, novitium non posse juste privari beneficio suo sine ejus consensu, cap. *Beneficium*, de Regular., in 6, ubi adduntur limitationes, scilicet, nisi constet quod vitam voluerit absolute mutare, vel professionem expressam fecerit, seu scienter habitum receperit professorum. Hodie autem limitationes hæc non habent locum intra annum novitiatu, de quo loquimur, nec professio expressa vel tacita, antea facta, valida est; neque habet locum renuntiatio juris proprii; et ideo etiam nunc non refert, ut opinor, quod evidenter constet voluisse vitam mutare, quia necessario debet subintelligi conditio, seu dependentia, ut sic dicam, ab anno probationis propter decretum Concilii Tridentini, dicto c. 15. Imo existimo propter aliud decretum ejusdem Concilii, c. 16, etiam ex consensu novitii non esse validam renuntiationem beneficii a novitio factam, nisi fiat cum solemnitate ibi perscripta, et ita ut non habeat effectum, nisi subsecuta professione, quapropter etiam ex proprio consensu non poterit beneficio privari. Dices: ergo tenebitur novitius inservire tali beneficio, vel saltem poterit fructibus ejus privari. Respondeo primum, teneri ad illud servitium, quod per se potest in tali statu exercere, ut est officium Canonicum recitare. Deinde debet per alium inservire quoad cætera omnia, quantum fieri possit, assignata hujusmodi vicario congruenti

portione, ut in eodem cap. *Beneficium*, declaratur. Unde constat, per se loquendo, non esse novitium privandum omnibus fructibus, quos percipit ratione tituli, et ratione quorum ad recitandum obligatur. Denique, si aliquid sit servitium, quod per alium suppleri non possit, ut est, verbi gratia, residentia in choro, si sit canonicus, tunc nullum est incommodum quod tali servitio vacet, nam per alios sufficienter suppletur; privabitur autem tunc novitius distributionibus quæ requirunt residentiam personæ. Et hæc est communior doctrina in hoc puncto, ut intelligi potest ex Navarro supra, et Sylvestro, *Religio*, 2, q. 8, quamvis Angelus, et nonnulli alii senserint oppositum quoad fructus beneficii; sed sine fundamento juridico, cum novitius sit verus dominus, et non debeat jure suo privari; non est ergo cur privetur fructibus, nisi ubi jure vel recepta consuetudine constiterit, non posse illos facere suos, nisi personaliter resideat; tunc etiam ita privabitur fructibus, ac si ob quæcumque aliam causam non resideret; nec enim possumus quoad hoc majus aliquod privilegium novitio concedere, quia nullo etiam jure fundatum est.

13. *Difficultas orta ex præcedenti.* — *Assertio prima quoad validitatem collationis.* — *Secunda, quoad licitam collationem et receptionem beneficii.* — Hic vero consequenter quæri solet, an novitius possit denuo beneficium seculare acquirere, seu de illo provideri. Quætionem breviter attigit Angelus, verbo *Novitius*, num. 23, et respondet negando simpliciter, quem sequitur Tabiena, quæst. ultima; nullum tamen jus nec rationem adducit, neque ego invenio jus aliquod, ratione ejus novitius fiat inhabilis ad beneficium recipiendum, aut collatio ei facta nulla sit. Et ideo existimo, si nihil aliud obstet, factum tenere, si ei beneficium sæculare conferatur, et ipse illud acceptet; nam sicut potest acquirere alia bona temporalia, ita etiam hæc spiritualia, seu mixta. Et ideo hanc partem tuentur Tiracquel., de *Retract. lignagier.*, gloss. 8, § 1, n. 37; Azor, tom. 1 *Institut. Moral.*, lib. 12, cap. 3, quæst. 1, et alii. Sentio tamen regulariter, non recte nec licite tale beneficium conferri; nam vel ei datur ut illo beneficio provocatus religionem deserat, et hoc contra charitatem est, et contra ipsam religionem; vel datur ut illius fructibus fruatur, vel ipse, vel religio, quamdiu professionem non fecerit; et hoc tam ex parte dantis quam ex parte recipientis est illicitum, quia est contra institutionem